

KEMÉNY ÉS PUHA FELÜLETEK

FÁTYOL ZOLTÁN ÉS KÁNYÁSI HOLB MARGIT: KETTŐ AZ EGYBEN

2016. MÁR. 26.

Írta: [Áfra János kiállításvizuálkult](#) kategóriában

KULTER _ Kulthírek

Forrás: <http://kulter.hu/2016/03/kemeny-es-puha-feluletek/>

A Sesztina Galéria immár ötödik alkalommal indítja szezonját a Debreceni Tavasz Tárlat **aktuális díjazottjai** közül felkért alkotók kiállításával. Ezúttal a társítás magától értetődőnek látszik, hiszen – mint arra a *Kettő az egyben* cím is utal – Fátyol Zoltán festőművész és Kányási Holb Margit Ferenczy Noémi-díjas textilművész a mindennapi életben egy párt alkotnak, s még ha eszközkészletük, technikájuk és stílusuk elsőre egészen különbözőnek látszik is, a műveket átható szellemiség, a természeti és az archaikus iránti érdeklődés összekapcsolja ezt a két vizuális világot.

A munkák többsége az elmúlt néhány évben készült, a falakra kerültek ugyanakkor régebbi alkotások is. Áttételesen – fotódokumentáció formájában – 1992-es művet is láthatunk Kányási Holb Margittól, s a legkorábbi eredeti munkák szintén tőle származnak, 2004-ből: nonfiguratív hatású nemez kollázsait, a *Kígyótojást*, a *Léghajót* és a *Merülést* a visszafogott természeti színek, a felületek áttűnései és egymásba áramlásai kötik szorosabban is össze. A legfrissebb munkákat Fátyol Zoltán jegyzi, a *Figura kutyával* és a *Két figura* duplikált papírra készültek 2016-ban. Ezek az akvarellek az ókori rítusábrázolások alakjait és azok jellegzetes mozdulatait idézik meg, a képek alaptónusa pedig barlangfal- vagy papiruszserű hatást kölcsönöz e tárlat legkisebb méretű munkáinak.



A bejáratnál szembe, tehát a tér kiemelt pontjára került a *Profécia*, melynek alakjai hasonlóan stilizáltak, elnyújtottak, arctalanok, ám az előbb említettektől eltérően nem erős kontúrokból állnak, hanem fából formálta meg őket a művész. A már címében is Fátyol ősi szakrális képi és írásos

hagyományok iránti érdeklődéséről tanúskodó munka egyfajta megbonthatatlan diptichon. A kép bal szárnyán a próféciát – vagy legalábbis az írást – szimbolizáló táblát feje fölé emelő alak áll, amely az isteni elhívás jeleképp sárga fényben úszik. A jobb szárnyon egy női attribútumokkal bíró, guggoló fekete figura látható, amelyet alulról és felülről is ezüstös fényű félkör övez, az égi és földi erők általi meghatározottságra utalva. A két alakhordozó tábla csak néhány ponton kapcsolódik az egybefogó „keretre”, amely így szakadásokkal tűzdelt képmezőt hoz létre. A mű vertikális tengelyén végigfutó szíjra került az ismétlődő felirat: „azé lesz”, „azé lesz”. A próféciákat és népmeséket egyaránt megidéző formula lezáratlansága szabad teret hagy az értelmezésre. Akár a nő és férfi figura közti kapcsolat ígéretét is láthatjuk benne – jelen kiállítás címe, a *Kettő az egyben* legalábbis ezt a megközelítést erősíti. Így válik érthetővé, miért éppen ez a munka került a tér központi oszlopára.



A bejárattól balra eső falon láthatóak a Kányási Holb Margit *Vízi utak* és *Sorjázó* című sorozatához tartozó, nagyméretű textil kollázsok, melyek a hullámok és hajók, földcsuszamlások és hegységek által tagolt tájakat idézik meg madártávtáblából. Az anyagba varrt mintázatok viszonyrendszerében olykor az arany metszés szabályszerűségét is felfedezhetjük, amely finom kompozíciós készségről

tanúskodik, s természetes egyensúlyt teremt a síkszerű ábrázolással élő, archaikus egyszerűségű képeken.



Fátyol munkái közt is találunk hasonlóan nagy terekre rálátást engedő műveket, melyek valamiféle makettként is működhetnének, például a *Malom-gáti gnózis* mintha a földművelés korai szakaszának emlékműve volna, rajta a felszántott, átforgatott földtáblák két téglalapalakban elegyengetett

papírmassza segítségével idéződnek meg. *A három királyok útja* pedig egy felületi ritmusokkal tagolt különleges tárgy-kollázs, amely a cím miatt rejtelmes, nehezen megfejthető térképként tűnik elénk.



Izgalmasak Fátyol sziklaszerű felületre készült, mitikus alakokat idéző munkái is, mint amilyen az *Ádám és Éva*, illetve az emberi teremtődést másképp megközelítő *Öntőforma*. Több helyen feltűnik a művész egyik legkedveltebb motívuma, a kariatida is, amely az ókori görög építészetben volt használatos női alakot idéző oszlopként, itt pedig az embert mint a világ tartóelemét szimbolizálja. A *Fölöttes én* című munkán egy vörös cérnaszál kapcsolódik ehhez a jellegzetes figurához, s a mű így az emberi élet fonalát szövő és annak lezárulásáról döntő moirák mítoszát is játékba hozza. A címében a hindu tradícióra építő *Három csakrapont* két kariatidájának hálózatra kapcsoltsága az individuumok nagyobb egészhez kötődését jelzi, a *Rekviem egy növényért* című munkán pedig a természetért való felelősségünk jelölőivé válnak a gyúrt papír által jelképezett növénycsírákat övező alakok.



Kányási Holb Margit két frottázsa is látható a tárlaton, melyek különlegességét az adja, hogy a rajzoláskor papír alá került tárgyak nem a szokásosan kemény anyagok, hanem szövetek, ezért a satírozás ideje alatt a papír felülete folyamatos mozgásba kerülhetett, nagyobb tere maradt tehát a véletlenszerűségeknek, felületi egyenetlenségeknek, a *Fodrozódás I-II.* képeinek formavilága mégis összhangban van a nemez kollázsokéval. Ugyanakkor a tárlat világossá teszi, hogy az iparművészeti tevékenység nem csak a grafika irányába mutat nyitást az életművön belül, hiszen korábbi fotódokumentációk formájában több performanszról, helyspecifikus installációról és objektről szintén találunk felvételeket.



Ezek közül a legfrissebb az erdei környezetben installált *Spirális (Életútnyomok)*, amely az életműben szintén fontos helyet elfoglaló – bár itt be nem mutatott – *Lepel-parafrízis* sajátos továbbgondolásának látszik. Egy hullámalakot formázó rudakra erősített, tizenhat méter hosszú textilsávot látunk, amelynek az egyik oldalát családi fotók végtelenített sora uralja, helyenként torzított, módosított, egymásba mosódó képekkel. A monokróm színvilág homogenizálja a familiáris szituációkat idéző felületet, így általános érvényűségében ragadja meg a gépileg rögzített emlékeztető képek sorát. A textilsáv másik oldalán grafikai jelek alkotnak szintén végtelenített, egymásba tűnő dekoratív felületet, s ez a megoldás az emberi életutakban felfedezhető hasonlóságok, a társadalmi létben rendre visszatérő folyamatok mintázatszerűségére hívja fel a figyelmünket.



Kányási Holb Margit és Fátyol Zoltán teljes mértékben autonóm alkotókként vannak jelen a tárlaton, nem nevezhetjük őket „művészpáros”-nak, legfeljebb „művész pár”-nak, akik jó értelemben inspirálódnak egymásból és egymás munkáiból, ugyanakkor ez egyikük részéről sem csap át mimézisbe. Fátyol Zoltán az arte povera, azaz szegény művészet hagyományaihoz kapcsolódva használ fel és épít képeibe papírmasszát, fém és fadarabokat, fonalhulladékokat, ruhadarabokat és más kiselejtezett anyagokat, Kányási Holb Margit viszont inkább nemezzel, filccel és selyemmel, tehát nemes anyagokkal dolgozik. A művek tanulsága szerint viszont mindkettejük alkotási folyamatában arányosan kap szerepet a véletlenszerűség és a tervezettség, ebben az is közrejátszik, hogy hisznek egy nagyobb rendezőerőben, s ennek a hitnek nemcsak hangot, de vizuális formát is mernek adni, s ez a hitelesség fontos erénye ennek a két külön is szép, egyenletes életműnek.

Fátyol Zoltán és Kányási Holb Margit *Kettő az egyben* című kiállítása a debreceni Sesztina Galériában látható 2016. április 9-ig.